

УДК 332.13: 330.13

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНОМ

Дар'я Арзянцева, Маргарита Задорожна

Хмельницький університет управління та права (Україна)

Реформування економіки країни може бути здійснено завдяки пошуку і використанню нових способів реалізації наявного потенціалу регіонів, що є головною умовою їхнього розвитку. Розвиток регіону завдяки результативному управлінню сприяє підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Пріоритетним напрямом в управлінні розвитком регіону є використання можливостей активного залучення сучасних технологій управління функціонуванням економічних систем.

Важливу роль у процесі регіонального розвитку відіграє державне управління та місцеве самоврядування, яке здійснюють такі суб'єкти (рис. 1):

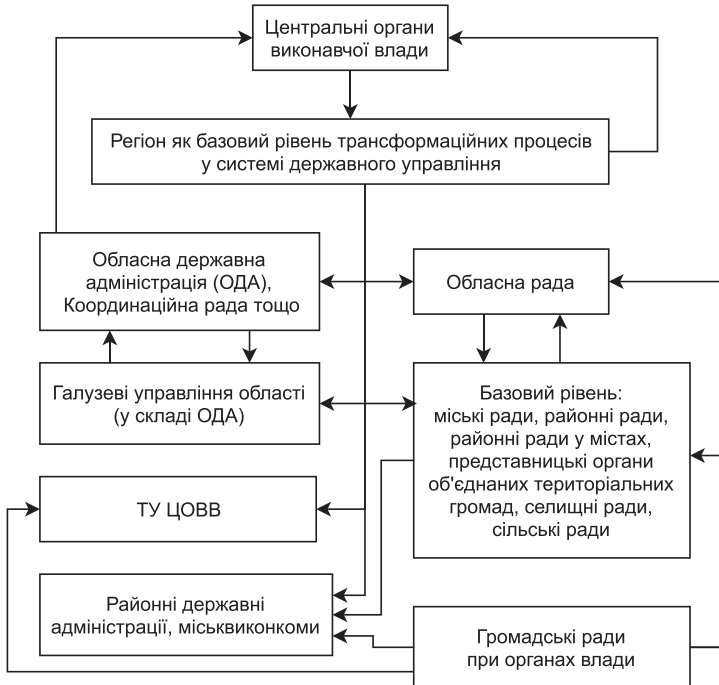

Рис. 1. Сучасна модель регіонального управління в Україні
(систематизація автора)

1. Органи державної влади (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади).

На вищому рівні державного управління здійснюють такі дії:

- визначають основні напрями державної політики (та її складника – внутрішньої регіональної політики);
- створюють нормативно-правове поле регіонального розвитку;
- розробляють комплексне бачення соціально-економічного розвитку регіонів та цільове спрямування процесів його реалізації;
- визначають основні пріоритети регіонального розвитку;
- прогнозують практичне застосування інструментів та механізмів регіонального розвитку.

2. Органи місцевої влади (місцеві органи виконавчої влади). Наприклад, реалізацією державної регіональної політики у Хмельницькій області займається Департамент економічного розвитку, промисловості та інфраструктури Хмельницької обласної державної адміністрації.

На рівні органів місцевої влади застосовують інструменти та механізми регіонального розвитку, визначені державою на основі місцевої ініціативи та комплексного використання наявних на місцевому рівні ресурсів, залучають інструменти та механізми місцевого самоврядування тощо, стимулюють регіональний розвиток з огляду на інтереси територіальних громад відповідно до вимог забезпечення високого рівня якості життя людини незалежно від місця її проживання.

Метою діяльності місцевих органів виконавчої влади є надання якісних та доступних публічних послуг, розв'язання найбільш актуальних проблем економічного й соціального розвитку на місцевому, локальному регіональному рівнях. Для реалізації державної регіональної політики система регіонального управління застосовує механізми та інструменти цільового впливу (державного регулювання) розвитку регіонів (насамперед соціально-економічного).

3. Органи місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування є найефективнішим інструментом місцевого управління та розвитку територій. Зважаючи на це, нормативно-правова база дає їм можливість здійснювати весь комплекс політик, що стимулюватимуть економічний розвиток територій: від державного сприяння видів бізнесу до просування принципово нових видів економічної активності у виробництві та сфері послуг.

Для координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування із забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики створено Міжвідомчу координаційну комісію з питань регіонального розвитку (консультативно-дорадчий орган) та засновують регіональні агенції регіонального розвитку за участю асоціацій підприємців,

органів місцевого самоврядування, вищих навчальних закладів, наукових установ, громадських об'єднань. Останню також створено у Хмельницькій області, її засновниками стали Хмельницька обласна рада, Хмельницька ОДА, провідні підприємства, виші та громадські організації області [1].

Регіональну політику потрібно здійснювати на основі системи взаємопов'язаних документів: регіональні стратегії розвитку мають відповідати не лише стратегії регіонального розвитку України, а й іншим стратегічним документам держави. Однак при розробленні стратегічних документів регіону можемо констатувати проблемні аспекти. Зокрема, при розробленні програмних документів як на довго-, так і короткостроковий період функцію «оцінювання і аналізу соціально-економічного розвитку регіонів» здійснюють за показниками, більшість яких характеризує результати процесу, а не чинники, які його забезпечують; прогностичні показники формуються через екстраполяцію минулих тенденцій і вони не відображають зв'язку з заходами, які необхідно здійснити для поліпшення стану. Частково експертизу та оцінювання програм проводять без представників громади, бізнесу та науки. Проблемаю залишається залучення сільських мешканців до безпосередньої активної участі в громадських обговореннях з приводу визначення основних цільових програмних завдань та орієнтирів. Прогностичні обсяги фінансових ресурсів програм, зокрема коштів державного бюджету, не узгоджуються з реальними можливостями їхнього фінансування, а також недостатньо розвинені механізми підтримки програм з огляду на позабюджетні джерела фінансування. Порядок реалізації програм не передбачає чітко визначеного механізму відповідальності за результати програм, а також системи мотивації і критеріїв оцінювання діяльності розробника і координатора програм.

У всіх програмних документах області переважає галузевий підхід до визначення пріоритетів. Зокрема, пріоритетами визнано ефективний розвиток певної галузі чи виду діяльності – промисловості, сільського господарства, курортно-рекреаційної сфери тощо. Проблемаю також вважаємо невідповідність визначених регіональних пріоритетів Хмельницької області (як і більшості інших регіонів) пріоритетам, установлених форсайт-стратегією для України. Отже, пріоритети розвитку Хмельницької області мають ґрунтуватися на інноваційній моделі, яка означає формування та розвиток тих галузей, що можуть забезпечити довгострокове економічне зростання на місцевому рівні, розв'язують нагальні питання регіонального розвитку.

Список використаних джерел

1. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти (версія для обговорення) /

Наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський // Міжнародна рада з науки (ICSU); Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Інститут прикладного системного аналізу НАН України і МОН України; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. – Київ : НТУУ «КПІ», 2015. – 36 с.